

Dosarul nr. 2r-310/23
2-14167949-01-2ra-20072023

DECIZIE

07 februarie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecătorul
Judecători

Oxana Parfeni
Mariana Ursachi
Aliona Donos

examinând recursul declarat de Agentul Governamental, Dumitru Obadă,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de
Construcție a Locuințelor nr. 162 împotriva lui Oleg Druță, intervenienți accesorii
Alexei Rusu și Tatiana Știrbu cu privire la încasarea datoriei,
împotriva încheierii din 06 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins ca inadmisibilă cererea de revizuire declarată de Agentul Governamental
împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 02 octombrie 2014, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 a
depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Oleg Druță, intervenienți accesorii
Alexei Rusu și Tatiana Știrbu cu privire la încasarea datoriei.

Prin încheierea din 03 octombrie 2014 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău,
s-a respins cererea depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 cu
privire la scutirea de la plata taxei de stat (f. d. 26, vol. I).

La 15 octombrie 2014, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 a
depus cerere repetată privind scutirea de la plata taxei de stat (f. d. 29-30, vol. I).

Prin încheierea din 24 octombrie 2014 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău,
s-a respins cererea repetată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.
162 cu privire la scutirea de la plata taxei de stat (f. d.40, vol. I).

La 11 noiembrie 2014, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 a
declarat recurs împotriva încheierilor din 03 octombrie 2014 și din 24 octombrie
2014 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău (f. d. 43-44, vol. I).

Prin decizia din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins
recursul declarat de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 și s-au
menținut încheierile din 03 octombrie 2014 și din 24 octombrie 2014 a Judecătoriei
Ciocana, mun. Chișinău (f. d. 82-86, vol. I).

La 29 septembrie 2021, Agentul Governamental a depus cerere de revizuire, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Agentul Governamental împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

Prin decizia din 01 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Agentul Governamental, s-a casat încheierea din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea cererii de revizuire depusă de Agentul Governamental al Republicii Moldova împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 207-214, vol. II).

Prin încheierea din 12 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Agentul Governamental împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

La 02 august 2022, prin intermediul oficiului poștal, Agentul Governamental a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 12 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea cererii de revizuire.

Prin decizia din 28 septembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Agentul Governamental, casată încheierea din 12 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și trimisă cauza la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea cererii de revizuire depusă de Agentul Governamental al Republicii Moldova, în același complet de judecată (f.d.107-111, vol. III).

Prin încheierea din 06 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea de revizuire declarată de Agentul Governamental împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

La 04 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice, Agentul Governamental a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 06 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea cererii de revizuire, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat că, potrivit art. 447 lit. c) din Codul de procedură civilă, Agentul guvernamental este în drept să se adreseze cu cerere de revizuire în cazurile prevăzute la art. 449 lit. g) și h) din Codul de procedură civilă. Invocarea acestui temei de revizuire prezumă că însăși afirmarea despre inițierea procedurii de soluționare pe cale amiabilă constituie temei de revizuire.

A reliefat că, potrivit dispozițiilor art. 11 din Legea nr. 151/2015, prerogativa de a iniția o soluționare amiabilă a unei cauze aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului îi revine anume Agentului guvernamental, instanțele naționale având șansa, dar și obligația de a supraveghea asupra respectării drepturilor omului prin examinarea corectă a oricărei cauze aduse în fața lor și de a oferi o redresare adecvată pentru orice drept încălcat.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 06 iunie 2023, iar copia actului judecătoresc a fost expediată în adresa Agentului Guvernamental, prin intermediul poștei electronice, la 26 iunie 2023, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (vol. III, f.d. 240).

Astfel, recursul declarat de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă, la 04 iulie 2023, este depus în termen.

La 20 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa părților copia cererii de recurs, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (vol. IV, f.d. 88).

Până la examinarea recursului, intimații nu și-au valorificat drepturile sale procedurale și nu au depus referință la recursul declarat de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele dosarului și prevederile legale aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă, urmează a fi admis, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 427 alin. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Conform art. 446 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol. Încheierile de încetare a procesului conform art. 265 lit. c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art. 186¹ pot fi supuse revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. În aceste cazuri, încheierile de inadmisibilitate a revizuirii nu se supun niciunei căi de atac.

Potrivit art.447 din Codul de procedură civilă, sunt în drept să depună cerere de revizuire: c) Agentul guvernamental, precum și subiecții menționați la lit. a) și b) din prezentul articol, în cazurile prevăzute la art.449 lit. g) și h).

În conformitate cu art.449 din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care: g) Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Conform art.450 din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune: e) în interiorul termenului de derulare a procedurii de reglementare pe cale amiabilă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la art.449 lit. g).

Din prevederile art. 451 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, rezultă că, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art.447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art.449 și anexându-se

probele ce le confirmă. Cererea de revizuire se depune la instanța competentă prevăzută la art.448.

În conformitate cu art. 452 alin.(2) din Codul de procedură civilă, dezbaterile sunt limitate la admisibilitatea revizuirii și la faptele pe care se întemeiază.

Din norma dată de drept rezultă că, examinarea cererii de revizuire se limitează doar la admisibilitatea acesteia și a faptelor pe care se întemeiază, fără a se pronunța asupra fondului cauzei.

În conformitate cu art.453 alin.(3) din Codul de procedură civilă, încheierea de respingere a cererii de revizuire poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară, cu excepția cazurilor în care cererea de revizuire este examinată de Curtea Supremă de Justiție.

Din actele cauzei rezultă că, la 29 septembrie 2021, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de revizuire, recunoașterea expresă a încălcării drepturilor reclamantilor garantate de art. 6 § 1 din Convenție. În scopul remedierii încălcării art. 6 § 1 și 8 din Convenție, casarea deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, cu dispunerea admiterii cererii de recurs, casarea încheierilor din 03 octombrie 2014 și din 24 octombrie 2014 a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău și dispunerea examinării de către instanța de fond a cererii de chemare în judecată, cu scutirea de la taxa de stat. Totodată, revizuiantul a solicitat acordarea unei satisfacții echitabile în mărime de 1500 de euro pentru orice prejudiciu cauzat, sumă care ar include costuri și cheltuieli de reprezentare în fața Curții. (vol. I, f.d.89-174).

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 06 iunie 2023, a respins cererea de revizuire declarată de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă, ca fiind inadmisibilă (vol. III, f.d. 230-235).

Curtea de Apel Chișinău a motivat soluția de respingere a cererii de revizuire prin faptul că, prin prisma art. 446 din Codul de procedură civilă, încheierile judecătorești ce nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii, este evident că decizia din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au menținut încheierile din 03 octombrie 2014 și din 24 octombrie 2014 ale Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău, prin care nu s-a dat curs acțiunii potențialului reclamant și s-a oferit termen pentru achitarea taxei de stat și corespunzător, s-a respins cererea repetată de scutire de la plata taxei de stat, iar cererea de chemare în judecată a fost restituită, nefiind pronunțate asupra fondului cauzei și neregăsindu-se în categoria hotărârilor judecătorești statuate exhaustiv de legiuitor ca fiind pasibile de a fi contestate prin revizuire, nu poate fi supusă revizuirii în temeiul Legii inclusiv, în contextul în care prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 17 din 5 aprilie 2018, în vigoare din 1 iunie 2018, prevederile art. 446 din Codul de procedură civilă au fost modificate, astfel încât încheierile de inadmisibilitate depuse în afara fondului nu se supun revizuirii.

Cât privește fondul cererii de revizuire, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând circumstanțele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, raportate la normele de drept citate supra, consideră pripită soluția Curții de Apel Chișinău de respingere ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă, fără a elucida toate circumstanțele importante ale cauzei.

Instanța de recurs accentuează că revizuirea este o cale de atac de retractare, care presupune redeschiderea procedurilor judiciare în privința unei cauze civile. Aceasta nu presupune rejudecarea cauzei în mod implicit, ci doar ca efect al admiterii cererii de revizuire, ceea ce prezumă existența temeiurilor în acest sens. De altfel, poate avea loc o ingerință asupra securității raportului juridic.

După cum s-a menționat supra Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă, a depus cerere de revizuire împotriva actului judecătoresc - decizia din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au menținut încheierile din 03 octombrie 2014 și din 24 octombrie 2014 ale Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, prin care nu s-a dat curs acțiunii potențialului reclamant și s-a oferit termen pentru achitarea taxei de stat și corespunzător, s-a respins cererea repetată de scutire de la plata taxei de stat, iar cererea de chemare în judecată a fost restituită, care de regulă, prin prisma art.446 alin.(2) din Codul de procedură civilă, nu poate constitui obiect al revizuirii, deoarece nu se referă la fondul cauzei. Or, prin actul judecătoresc a cărei retractare o solicită revizuentul Agentul Guvernamental nu s-a menținut, nu s-a modificat și nici nu s-a casat hotărârea asupra fondului cauzei, cu emiterea după caz a unei hotărâri noi.

Cu toate acestea, însă, Completul de judecată remarcă că, Agentul Guvernamental și-a întemeiat cererea de revizuire în temeiul art.449 lit. g) din Codul de procedură civilă, și anume - Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Invocarea temeiului prevăzut la art.449 lit. g) din Codul de procedură civilă, prezumă că însăși afirmarea despre inițierea procedurii de reglementare pe cale amiabilă constituie temei de revizuire.

Cele menționate supra permit Completului de judecată al Curții Supreme de Justiție de a concluziona că, Curtea de Apel Chișinău prematur a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Agentul Guvernamental împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, or, această cale de retractare a actului judecătoresc a fost inițiată de către Guvernul Republicii Moldova cu scopul de a reglementa pe cale amiabilă cauza pendinte aflată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului, și anume cererea nr.13948/15 Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 v. Republica Moldova.

Or, în fața Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 a pretins că, prin încheierile din 03 octombrie 2014 și din 24 octombrie 2014 ale Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, prin care s-au respins cererile reclamantei de scutire de la

plata taxei de stat și s-a restituit cererea de chemare în judecată în temeiul art.167 alin.(1) lit. b) și art. 171 alin. (2) din Codul de procedură civilă, menținute prin decizia din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, i-a fost îngădit dreptul de acces la justiție garantat de art. 6§1 din Convenție.

Respectiv, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, din cauza eșecului instanțelor judecătorești naționale de a elucida capacitatea reclamanului de a plăti taxa de stat a fost limitat dreptul acestuia de acces la o instanță, în sensul art. 6§1 din Convenție (cauza Malahov v Republica Moldova nr. 32268 din 07 iunie 2007; Tudor-Comerț vs Republica Moldova nr. 27888/04 din 4 noiembrie 2008, Societatea pe Acțiuni „Pietriș” și Nastas vs Republica Moldova nr. 45379/13 din 19 ianuarie 2021)

În pofida circumstanțelor enunțate, Curtea de Apel Chișinău a omis această împrejurare, aplicând direct față de Agentul Governamental drept sancțiune respingerea cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, Curtea de Apel Chișinău prin respingerea cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă, a dat dovadă de un formalism excesiv, or, dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute de Convenție (Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982).

În cauza Airey vs. Irlanda, Curtea a notat că, dreptul fiecărei persoane de a avea acces la justiție se completează cu obligația statului de a facilita accesul. Statul este ținut să asigure oricărei persoane toate facilitățile rezonabile de drept și de fapt pentru a accede la instanță. Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică. Imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție. Potrivit jurisprudenței CEDO, părților pe dosar le revine obligația de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție, însă, totodată, instanța de judecată trebuie să mențină echilibrul între puterea pe care o deține partea și cea cu care este investită instanța prin lege, în scopul de a exclude orice aparență, iar aplicarea dispozițiilor legale să fie în așa fel, încât să evite aplicarea sancțiunilor procedurale, acolo unde este posibil.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că soluția adoptată de Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 06 iunie 2023 nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art.6 §1 CEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii admise de către Curtea de Apel Chișinău la judecarea prezentei cauze, în ordine de recurs, nu este posibilă, și în scopul evitării unei eventuale constatări de către Curtea Europeană a încălcării dreptului reclamantului Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 la un proces echitabil, garantat de art.6§1 din Convenție, precum

și pentru asigurarea respectării principiului subsidiarității și remedierea prioritară a încălcării drepturilor reclamantului la nivel național, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursul depus de Agentul Guvernamental, de a anula integral încheierea din 06 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza la Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea cererii de revizuire depusă de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă.

La rejudecarea cauzei, Curtea de Apel Chișinău urmează să țină cont de cele menționate supra și judecând cauza, să emită o încheiere legală și întemeiată.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă.

Se casează încheierea din 06 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Se restituie la Curtea de Apel Chișinău, cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 162 împotriva lui Oleg Druță, intervenienți accesorii Alexei Rusu și Tatiana Știrbu cu privire la încasarea datoriei, pentru examinarea cererii de revizuire depusă de Agentul Guvernamental, Dumitru Obadă, împotriva deciziei din 16 decembrie 2014 a Curții de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

Judecător

Mariana Ursachi

Aliona Donos